

Aansluiting vwo-universiteit: het effect op studiesucces in het eerste jaar

Drs. M. Torenbeek (m.torenbeek@rug.nl), dr. E.P.W.A. Jansen en prof. dr. W.H.A. Hofman zijn werkzaam bij het Universitair Onderwijs Centrum Groningen (UOCC) van de Rijksuniversiteit Groningen.

Transities in het onderwijs en de gevolgen voor studievertraging en uitval zijn thema's die al jaren in de belangstelling staan. Modellen ter verklaring richten zich voornamelijk op kenmerken van de student en de instelling. Dit onderzoek richt zich op het effect van de kwaliteit van de aansluiting tussen vwo en universiteit, zoals ervaren door eerstejaarsstudenten, op studiesucces in het eerste jaar. 629 eerstejaarsstudenten vulden een vragenlijst in over de aansluiting tussen vwo en universiteit. De resultaten tonen dat studenten over het algemeen redelijk tevreden zijn over de aansluiting. Ze zijn het meest tevreden met de voorbereiding van studievaardigheden en het minst tevreden met de inhoudelijke en pedagogisch-didactische voorbereiding. Hiërarchische regressieanalyse toont aan dat na correctie voor eindexamencijfer en geslacht de tevredenheid van studenten met de aansluiting een significante bijdrage levert aan het aantal behaalde studiepunten in het eerste jaar.

INLEIDING

In de jaren tachtig vatte de mening post dat havo- en vwo-leerlingen onvoldoende voorbereid waren op het vervolgonderwijs, het hbo en de universiteit. Studenten ervoeren problemen in de overgang naar het hoger onderwijs, wat effect had op rendementen en studie-uitval (ministerie van Onderwijs en Wetenschap, 1991). Studievertraging en uitval zijn ongunstig voor zowel de student en de universiteit als de maatschappij. Studenten eindigen bij een langere benodigde studietijd met hogere studieschulden en het niet-behalen van een diploma betekent minder kansen op de arbeidsmarkt. Universiteiten en hbo-instellingen krijgen financiering op basis van het aantal studenten dat een diploma behaalt. Studievertraging betekent dat instellingen met hetzelfde geld studenten langer moeten onderwijzen en studie-uitval heeft als gevolg dat instituten voor die studenten geen financiering ontvangen, terwijl deze studenten wel onderwijs hebben genoten. Voor de maatschappij betekent uitval van studenten uit het hoger onderwijs een verspilling van geld en minder hoger opgeleiden, terwijl het streven is het percentage hiervan te doen toenemen. Studie-uitval en -vertraging zijn niet alleen problemen waar het Nederlandse hoger onderwijs mee worstelt. Het zijn thema's die internationaal al jaren onderwerp van onderzoek en theorievorming zijn. Hierbij zijn verschillende benaderingen te onderscheiden (Pargetter, McInnis, James, Evans, Peel &

Dobson, 1998). De vroege transitie modellen kennen een psychologische invalshoek. Er was vooral aandacht voor studentkenmerken zoals motivatie en *locus of control*. Halverwege de jaren zeventig kwam de nadruk meer te liggen op factoren van meer sociologische aard, zoals sociale steun. Een derde benadering, die populair werd in de jaren tachtig, maar met wortels in de theorieën van Spady (1970) en Tinto (1975), richtte zich meer op institutionele variabelen en de sociale en academische integratie van de student (Pargetter e.a., 1998). In het bijzonder de derde benadering is terug te vinden in de verschillende initiatieven die instellingen voor hoger onderwijs wereldwijd hebben ontwikkeld om de transitie te verbeteren en zo studie-uitval te beperken.

Veel onderzoek heeft uitgewezen dat de ervaringen van studenten in het eerste jaar zeer bepalend zijn voor studievoortgang en het behalen van het diploma (Krause, Hartley, James & McInnis, 2005; Yorke, 1999; Yorke & Longden, 2007). Redenen voor studie-uitval en studievertraging die steeds weer naar voren komen in de genoemde onderzoeken, zijn een onvoldoende of niet reëel beeld van het studeren aan een universiteit, het niet kunnen voldoen aan de vereisten van een universitaire studie en een verkeerde studiekeuze (zie bijvoorbeeld Yorke & Longden, 2004). De initiatieven om de transitie te versoepelen vinden we terug in de vorm van introductiedagen om studenten bekend te maken met de omgeving van de faculteit, docenten en medestudenten, cursussen gericht op het bijspijkeren van studievaardigheden en werkvormen die ervoor moeten zorgen dat studenten betrokken raken bij de opleiding en medestudenten. De hiervoor beschreven benaderingen om studenttransities te beschrijven en beïnvloeden richten zich op factoren van student en instelling die van belang zijn vanaf het moment dat de student zijn/haar intrede doet in het hoger onderwijs. De benadering om hierbij ook het voorbereidend onderwijs te betrekken, met het oog op mogelijkheden om rendementen in het hoger onderwijs te verbeteren, blijkt typisch voor de Nederlandse situatie te zijn. In de meeste landen kent het voortgezet onderwijs geen speciale onderwijsstromen die leerlingen voorbereiden voor een specifiek type vervolgonderwijs, zoals in Nederland. Hierdoor is het in die landen minder voor de hand liggend om het voortgezet onderwijs af te stemmen op bijvoorbeeld het onderwijs aan de universiteit of hogescholen.

Wanneer het transitie model van Nicholson (1990) wordt gebruikt om de transitie van studenten naar het hoger onderwijs te beschrijven, wordt duidelijk dat de voorbereiding op de transitie van groot belang is. Het transitie model (Nicholson, 1990), dat oorspronkelijk werd ontwikkeld op basis van onderzoek naar transities van werknemers op de arbeidsmarkt, laat zien dat de voorbereiding op een transitie bepaalt hoe deze wordt ervaren. Volgens het model begint iedere transitie die mensen in hun leven kunnen ervaren, met de voorbereiding op de nieuwe situatie. Tijdens deze fase worden verwachtingen gevormd. In de volgende fase volgen de eerste kennismakingen met de nieuwe situatie. Verschillende emoties, zoals zelfvertrouwen en plezier, maar ook angst en spijt, komen veel voor in deze fase. De derde fase kenmerkt zich door het leren omgaan met de eisen van de nieuwe situatie en geleidelijke aanpassing. In deze periode vindt ontwikkeling van prestatie en psychologische veranderingen plaats. De laatste fase is de fase van stabilisering: het individu is volledig gewend en aangepast aan de

nieuwe situatie. Wat in de ene fase gebeurt, heeft gevolgen voor de volgende fasen. Zo kan een slechte voorbereiding ertoe leiden dat de eerste kennismaking moeizaam verloopt, met gevolgen voor de aanpassing. In het geval van de transitie naar hoger onderwijs vindt het grootste deel van de voorbereiding plaats in het voorbereidend onderwijs, in de vorm van het vergaren van kennis, het leren van studievaardigheden en generieke vaardigheden en de oriëntatie op studie en beroep. Door dit zo goed mogelijk af te stemmen op het vervolgonderwijs wordt gepoogd de eerste kennismaking met het hoger onderwijs zo soepel mogelijk te laten verlopen, zodat de studenten zich zo snel mogelijk aanpassen en kunnen concentreren op het studeren.

De constatering in de jaren tachtig dat havo- en vwo-leerlingen niet (meer) voldoende voorbereid waren op het hoger onderwijs leidde uiteindelijk tot hervormingen in de bovenbouw van havo en vwo eind jaren negentig: de tweede fase en het studiehuis. De tweede fase betreft de vervanging van het vrije vakkenpakket door profielen en aanpassing van het examenreglement. Het studiehuis is erop gericht leerlingen zelfstandiger te leren werken en studeren. Scholen zijn vrij in de invulling van het studiehuis. Doel van deze hervormingen was het moderniseren van het onderwijs, het verbeteren van de aansluiting met het vervolgonderwijs en het scheppen van meer ruimte voor scholen in de keuze voor werkvormen. Na de invoering van de tweede fase en het studiehuis is onderzocht of havo en vwo na de hervormingen de leerling werkelijk beter voorbereidden op het hoger onderwijs. Studenten afkomstig van de tweede fase bleken niet sneller de prestatienorm te behalen. Wel bleken iets minder studenten uit te vallen; het percentage studieswitchers daarentegen nam enigszins toe. Verder waren studenten iets meer tevreden met de aansluiting dan studenten van eerdere cohorten, met name wat betreft de studievaardigheden. Op het gebied van inhoudelijke kennis waren zij echter minder tevreden (Tweede Fase Adviespunt, 2005). Ten slotte bleek uit de evaluaties dat de manier waarop studenten de aansluiting ervaren, verschilt tussen school van afkomst en hogeschool/universiteit.

VRAAGSTELLING

Dit onderzoek richt zich op de aansluiting tussen vwo en universiteit, zoals ervaren door eerstejaarsstudenten, en het verband tussen de gepercipieerde aansluiting en studiesucces in het eerste jaar. Meer specifiek worden de volgende twee vragen onderzocht:

1. Hoe ervaren eerstejaarsstudenten de aansluiting tussen vwo en universiteit op een vijftal terreinen: algemene voorbereiding, vaardigheden, studielast, oriëntatie en gelijkenis van het onderwijs?
2. Wat is het effect van de ervaren aansluiting vwo-wo op studiesucces in het eerste jaar aan de universiteit?

Uit eerder onderzoek naar de aansluiting tussen vwo en universiteit is bekend dat bepaalde studentkenmerken, zoals geslacht en eindexamencijfer, samenhangen met hoe de aansluiting wordt ervaren (Warps & Kerstens, 2005). Bij het onderzoeken van

de tweede onderzoeksvraag zal om deze reden gecorrigeerd worden voor deze studentvariabelen. Uit hetzelfde onderzoek is tevens bekend dat vwo'ers uit de tweede fase over het algemeen vrij positief zijn over de aansluiting; van het cohort studenten 2003-2004 beoordeelde gemiddeld 50 tot 60% van de studenten de aansluiting op verschillende aansluitingsaspecten als goed en 20% als slecht. Ander onderzoek toonde vergelijkbare cijfers: 44% van de universitaire eerstejaarsstudenten beoordeelde de aansluiting als goed, 40% als redelijk en 16% als matig of slecht (De Vries & Van der Velden, 2005). De eerste hypothese luidt hier dan ook dat eerstejaarsstudenten redelijk tot behoorlijk tevreden zijn over de aansluiting vwo-wo. Ten tweede is bekend dat problemen die studenten in het eerste jaar ervaren, vaak gerelateerd zijn aan een slechte voorbereiding, zowel wat betreft verwachtingen als kennis en vaardigheden (McInnis, James & Hartley, 2000; Smith & Wertlieb, 2005; Yorke & Longden, 2004). De tweede hypothese luidt: de tevredenheid met de aansluiting hangt positief samen met studiesucces in het eerste jaar op de universiteit.

METHODE

Design en respondenten

Het onderzoek is uitgevoerd onder eerstejaarsstudenten van zeven grote opleidingen aan de Rijksuniversiteit Groningen in januari 2007. Vragenlijsten zijn afgenomen aan het einde van het eerste semester tijdens hoorcolleges. Deelname was vrijwillig. Studenten die afwezig waren, hebben een e-mailbericht ontvangen met daarin het verzoek een onlineversie van de vragenlijst in te vullen. 1042 studenten vulden de vragenlijst in, waarvan 629 rechtstreeks afkomstig waren van het vwo. Resultaten van de groep van 629 studenten zijn gebruikt voor analyse. Vrouwelijke studenten vormden de meerderheid van de groep studenten in dit onderzoek: 67%. Gemiddeld behaalden de studenten 47,1 (SD = 16,3) EC in het eerste jaar, het gemiddelde eindexamencijfer was 7,0 (SD = 0,6). De groep wijkt af van het totale cohort eerstejaarsstudenten in de betreffende bacheloropleidingen wat betreft geslacht en het aantal studiepunten: 56% hiervan is vrouw en het gemiddelde aantal EC is 20,2. Hierbij moet worden aangetekend dat de studenten die in het eerste semester al zijn uitgevallen of van opleiding zijn gewisseld, niet meer in de steekproef voorkwamen, maar wel werden meegerekend in het gemiddelde EC voor het betreffende cohort, omdat de onderzoekers op dat moment geen mogelijkheden hadden om zuiverder gegevens te verkrijgen uit de administraties. Er werden geen verschillen gevonden in gemiddeld eindexamencijfer.

Instrumenten

Voor het onderzoek is een vragenlijst opgesteld om de aansluiting te meten tussen vwo en wo, zoals ervaren door eerstejaarsstudenten. De vragenlijst bestond uit dertig vragen binnen vijf thema's: algemene voorbereiding, vaardigheden, studielast, oriëntatie en gelijkenis van het onderwijs. Enkele items zijn ontleend aan bestaande vragenlijsten (2005-Your First College Year Survey van Hurtado e.a., 2007; 2006-First Year Experience Questionnaire van Australian National University, 2007). Acht items betreffende voor-

bereiding studievaardigheden werden gescoord op een vierpunts Likertschaal (goed-slecht), de overige items op een vijfpunts Likertschaal (oneens-eens).

De acht items betreffende studievaardigheden zijn samengevoegd in een schaal. Deze schaal 'voorbereiding studievaardigheden' is redelijk betrouwbaar ($\alpha = 0,65$). Exploratieve factoranalyse met varimaxrotatie van de overige 22 items leverde drie factoren op met voldoende betrouwbaarheid: 'voorbereiding door het vwo: inhoudelijk en pedagogisch-didactisch' ($\alpha = 0,84$), 'mate van benodigde aanpassing aan universitair onderwijs' ($\alpha = 0,81$) en 'kwaliteit van de oriëntatie op studeren en de opleiding door school en opleiding' ($\alpha = 0,71$). In de vragenlijst is de studenten gevraagd hun studentnummer te noteren, zodat de studentkenmerken 'geslacht', 'eindexamencijfer' en 'aantal behaalde EC in het eerste studiejaar' konden worden gekoppeld aan de gegevens van de vragenlijst.

Analyse

Verbanden tussen de schalen van de aansluitingsvragenlijst onderling en met studentkenmerken zijn onderzocht met behulp van zero-order-correlaties. Om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden is gebruikgemaakt van SPSS-beschrijvende statistiek. Hiërarchische regressieanalyse is gebruikt om antwoord te kunnen geven op de tweede onderzoeksvraag.

RESULTATEN

Tabel 1 toont de gemiddelde scores op de vier schalen van de aansluitingsvragenlijst. Studenten zijn over het algemeen redelijk tevreden over de aansluiting tussen vwo en universiteit. Ze zijn het meest tevreden met de voorbereiding van studievaardigheden en het minst tevreden met de inhoudelijke en pedagogisch-didactische voorbereiding. Variantieanalyse toonde enkele verschillen tussen de opleidingen op de schalen 'voorbereiding door het vwo: inhoudelijk en pedagogisch-didactisch' en 'mate van benodigde aanpassing aan universitair onderwijs' (respectievelijk $F = 18,87$, sig. $< 0,00$ en $F = 5,84$, sig. $< 0,000$).

Tabel 1 Gemiddelde scores en standaarddeviaties op de vier schalen van de aansluitingsvragenlijst

Schalen	Gemiddelde	Standaarddeviatie
Vorbereiding door het vwo: inhoudelijk en pedagogisch-didactisch	2.69	0.75
Mate van benodigde aanpassing aan universitair onderwijs	3.01	0.78
Kwaliteit van de oriëntatie op studeren en de opleiding door school en opleiding	3.12	0.68
Vorbereiding studievaardigheden	2.82*	0.48

* Items op deze schaal zijn gemeten op een vierpunts schaal

Zero-order-correlaties

Met behulp van zero-order-correlaties zijn verbanden tussen studentkenmerken en de schalen van de aansluitingsvragenlijst onderzocht (tabel 2). De gevonden significante verbanden variëren van zwak tot matig: $0,11 < r < -0,43$. Geslacht hangt samen met eindexamencijfer ($r = 0,20$) en het aantal EC behaald in het eerste jaar ($r = 0,14$): vrouwen hebben gemiddeld genomen een hoger eindexamencijfer en behalen meer studiepunten dan mannelijke studenten. Eindexamencijfer en het aantal behaalde EC zijn eveneens gerelateerd: studenten met een hoger eindexamencijfer behalen meer studiepunten in het eerste jaar op de universiteit ($r = 0,38$). De schalen van de aansluitingsvragenlijst vertonen alle onderlinge verbanden. De mate waarin studenten ervaren dat ze zich hebben moeten aanpassen aan het onderwijs op de universiteit, vertoont een negatief verband met de overige schalen. Naarmate studenten zich meer hebben moeten aanpassen voelen ze zich minder goed voorbereid door het vwo (inhoudelijk, pedagogisch-didactisch, $r = -0,43$, en studievaardigheden, $r = -0,32$) en wat betreft oriëntatie op studie ($r = -0,14$). De overige schalen vertonen onderling positieve verbanden. Naarmate studenten de algemene voorbereiding door het vwo beter vinden, oordelen ze positiever over de oriëntatie ($r = 0,22$) en studievaardigheden ($r = 0,42$). Naarmate ze de oriëntatie beter vinden, oordelen ze positiever over voorbereiding betreffende vaardigheden ($r = 0,25$). Studentkenmerken en de aansluitingsschalen blijken eveneens gerelateerd. Er zijn verbanden gevonden tussen de ervaren aansluiting en studiesucces; naarmate studenten zich minder hoeven aanpassen en meer tevreden zijn over voorbereiding door het vwo (inhoudelijk, pedagogisch-didactisch en studievaardigheden), behalen zij meer EC (respectievelijk $r = -0,29$, $r = 0,24$ en $r = 0,11$). Het gemiddelde eindexamencijfer toont een positief verband met voorbereiding van studievaardigheden ($r = 0,13$) en een negatief verband met de mate van benodigde aanpassing ($r = -0,27$).

Tabel 2 Zero-order-correlaties

	EC	Geslacht	Eind-examen-cijfer	Schaal 1	Schaal 2	Schaal 3	Schaal 4
EC	1.000						
Geslacht	.14**	1.000					
Eindexamencijfer	.38**	.20**	1.000				
Schaal 1	.24**	.02	.09	1.000			
Schaal 2	-.29**	.09	-.27**	-.43**	1.000		
Schaal 3	.06	.04	.06	.22**	-.14**	1.000	
Schaal 4	.11*	.07	.13*	.42**	-.32**	.25**	1.000

Schaal 1 = voorbereiding door het vwo: inhoudelijk en pedagogisch-didactisch

Schaal 2 = mate van benodigde aanpassing aan universitair onderwijs

Schaal 3 = kwaliteit van de oriëntatie op studeren en de opleiding door school en opleiding

Schaal 4 = voorbereiding studievaardigheden

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

Hiërarchische regressieanalyse

Om antwoord te geven op de tweede onderzoeksvraag is een hiërarchische regressieanalyse uitgevoerd met als afhankelijke variabele het aantal behaalde studiepunten in het eerste jaar en als onafhankelijke variabele de totaalscore op de aansluitingsvragenlijst (vier schalen samen genomen, de tweede schaal positief gecodeerd), hierbij corrigerend voor eindexamencijfer en geslacht. De analyse toont aan dat na correctie voor eindexamencijfer en geslacht de tevredenheid van studenten met de aansluiting een significante bijdrage levert aan het aantal behaalde studiepunten in het eerste jaar ($\beta = 0,267$; $p < 0,000$).

Tabel 3 Regressiecoëfficiënten

Model	Ongestandaardiseerde coëfficiënten		Gestandaardiseerde coëfficiënten		
	B	Standaard-fout	β	t	Sig.
1 (Constant)	23.042	6.424		3.587	.000
Eindexamencijfer	1.644	.938	.099	1.753	.081
Geslacht	1.249	1.527	.046	.818	.414
2 (Constant)	9.320	6.834		1.364	.174
Eindexamencijfer	.688	.928	.041	.741	.459
Geslacht	1.251	1.476	.046	8.480	.397
Aansluiting	6.898	1.436	.267	4.805	.000

Afhankelijke variabele: aantal behaalde EC

CONCLUSIES EN DISCUSSIE

Studievertraging en uitval zijn thema's die instellingen voor hoger onderwijs wereldwijd bezighouden. Modellen ter verklaring richten zich voornamelijk op de kenmerken van de student (zoals betrokkenheid, motivatie) en kenmerken van de instelling (zoals contacten, contacten met studenten). Initiatieven die vertraging en uitval moeten terugdringen, zijn hierop gebaseerd en bestaan onder meer uit introductiedagen om studenten bekend te maken met de omgeving van de faculteit, docenten en medestudenten, cursussen gericht op het bijspijkeren van studievaardigheden en werkvormen die ervoor moeten zorgen dat studenten betrokken raken bij de opleiding en medestudenten. In Nederland, waar speciale onderwijsstromen in het voortgezet onderwijs leerlingen specifiek voorbereiden op een bepaald type vervolgopleiding (hbo, universiteit), zijn daarnaast ook initiatieven genomen om de aansluiting met vervolgonderwijs te verbeteren om zo de rendementen in het hoger onderwijs te verhogen (tweede fase en studiehuis). Het is echter nog onduidelijk in hoeverre de aansluiting tussen voortgezet onderwijs en

hoger onderwijs hiervoor werkelijk van belang is. Het doel van dit onderzoek was hierin meer inzicht te verkrijgen.

In de eerste plaats richtte dit onderzoek zich op het in kaart brengen van de aansluiting tussen vwo en de universiteit, zoals ervaren door eerstejaarsstudenten. Het is uitgevoerd onder 629 eerstejaarsstudenten, rechtstreeks afkomstig van het vwo, van zeven grote opleidingen aan de Rijksuniversiteit Groningen. De onderzoeksvragen betroffen: 'Hoe ervaren eerstejaarsstudenten de aansluiting tussen vwo en universiteit?' en 'Wat is het effect van de ervaren aansluiting vwo-wo op studiesucces in het eerste jaar aan de universiteit?' Over het algemeen zijn de studenten redelijk tevreden met de aansluiting. Dit komt overeen met eerder onderzoek naar de ervaring van studenten van de aansluiting tussen vwo en universiteit (De Vries & Van der Velden, 2005; Warps & Kerstens, 2005). Studenten zijn het meest tevreden met de voorbereiding van studievaardigheden en het minst tevreden met de inhoudelijke en pedagogisch-didactische voorbereiding, wat overeenkomt met onderzoek uitgevoerd door het Tweede Fase Adviespunt (2005).

Met de tweede onderzoeksvraag is onderzocht in hoeverre de aansluiting, zoals ervaren door eerstejaarsstudenten, van belang is voor studiesucces in het eerste jaar op de universiteit. De resultaten toonden aan dat een positief ervaren aansluiting een significante bijdrage levert aan studiesucces. Hoe positiever studenten de aansluiting beoordelen, des te meer studiepunten ze behalen in het eerste jaar. Een goede aansluiting houdt in dit verband in: een goede inhoudelijke en pedagogisch-didactische voorbereiding door het vwo, een goede voorbereiding wat betreft studievaardigheden, een goede oriëntatie op de opleiding en het studeren door de school en de universiteit en een minimale benodigde aanpassing aan het onderwijs op de universiteit. De resultaten ondersteunen het gebruik van het transitie-model (Nicholson, 1990) voor de beschrijving van de transitie naar de universiteit. Het blijkt dat de voorbereiding van vwo-leerlingen op een universitaire opleiding, in de zin van een goede aansluiting, van belang is voor een goede transitie en succes in het eerste jaar. De resultaten van dit onderzoek duiden erop dat de studievoortgang van eerstejaarsstudenten op de universiteit kan worden beïnvloed door initiatieven die de aansluiting verbeteren. Eerder onderzoek toonde aan dat zowel de school als de universiteit de kwaliteit van de aansluiting bepaalt (Warps & Kerstens, 2005). Uit ander onderzoek weten we dat vwo-scholen onderling verschillen, bijvoorbeeld in de aandacht voor zelfstandig werken (Korpershoek, Kuypers & Van der Werff, 2005). Ook universitaire opleidingen verschillen van elkaar, bijvoorbeeld in het curriculum (Jansen, 1996). Dit onderzoek heeft laten zien dat er verschillen tussen opleidingen zijn in de ervaren aansluiting. Een volgende stap in het onderzoek is daarom het identificeren van kenmerken van beide onderwijstypen die van belang zijn voor de kwaliteit van de aansluiting. Wanneer bekend is welke kenmerken dit zijn, kunnen in de onderwijspraktijk aanpassingen worden gedaan om de aansluiting te verbeteren en daarmee studiesucces in het eerste jaar te vergroten. Daarnaast zal toekomstig onderzoek zich moeten richten op replicatie van dit onderzoek onder een grotere groep eerstejaarsstudenten. Verder is het van belang niet alleen het effect op studievoortgang te bepalen, maar ook op studie-uitval. Ten slotte zou de

kwaliteit van de aansluiting ook meer objectief in kaart moeten worden gebracht, onder meer door te kijken naar de inhoudelijke en structurele overeenstemming tussen het onderwijs op het vwo en op de universiteit.

Dit onderzoek kent enkele beperkingen. Ten eerste betreft het een cohort eerstejaarsstudenten van één universiteit. Daarnaast participeerden de studenten vrijwillig, waardoor de groep mogelijk minder representatief is voor de totale groep eerstejaarsstudenten. Studenten die in het eerste semester waren uitgevallen, maakten geen deel uit van de onderzochte groep. Analyse van de onderzoeksgroep liet dan ook zien dat deze studenten gemiddeld meer studiepunten behaalden in het eerste jaar dan de totale groep eerstejaarsstudenten in deze zeven opleidingen. Niettemin betrof het een grote onderzoeksgroep (ruim 600 studenten) van zeven opleidingen. Ten slotte is de aansluiting in kaart gebracht door middel van percepties van studenten. De vragenlijsten zijn afgenomen in de tweede periode van het eerste semester, zodat de studenten al een periode van toetsing meegemaakt hadden. Het is mogelijk dat de ervaren aansluiting niet alleen studiesucces heeft beïnvloed, maar dat studiesucces ook van invloed is geweest op de perceptie van de aansluiting.

REFERENTIES

- Australian National University (2007). *First Year Experience Questionnaire 2006. Survey of 'new to university' undergraduates, August 2006*. Canberra: Australian National University.
- Hurtado, S, Sax, L.J., Saenz, V., Harper, C.E., Oseguera, L., Curley, J., Lopez, L., Wolf, D.S. & Arellano, L. (2007). *Findings from the 2005 Administration of Your First College Year (YFCY): National Aggregates*. Geraadpleegd op 25 februari 2009: http://www.gseis.ucla.edu/heri/PDFs/2005_YFCY_REPORT_FINAL.pdf.
- Jansen, E.P.W.A. (1996). *Curriculumorganisatie en studievoortgang. Een onderzoek onder zes studierichtingen aan de Rijksuniversiteit Groningen*. GION, Gronings Instituut voor onderzoek van onderwijs, opvoeding en ontwikkeling.
- Korpershoek, H., Kuyper, H. & Van der Werf, M.P.C. (2005). *Directierapport VOCL'99-5: feiten en meningen over het VMBO en de tweede fase*. GION, Gronings Instituut voor onderzoek van onderwijs, opvoeding en ontwikkeling.
- Krause, K., Hartley, R., James, R. & McInnis, C. (2005). *The first year experience in Australian universities: findings from a decade of national studies*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- McInnis, C., James, R. & Hartley, R. (2000). *Trends in the First Year Experience*. Canberra: Department of Education, Training and Youth Affairs.
- Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (1991). *Profiel van de tweede fase voortgezet onderwijs*. Den Haag: N.V. Sdu Den Haag.
- Nicholson, N. (1990). The transition cycle: causes, outcomes, processes and forms. In: Fisher, S. & Cooper, C.L. (eds.). *On the Move: The psychology of change and transition*. Chichester: Wiley.

- Pargetter, R., McInnis, C., James, R., Evans, M., Peel, M. & Dobson, I. (1998). *Transition from secondary to tertiary: a performance study*. DETYA: Canberra.
- Smith, J.S. & Wertlieb, E.C. (2005). Do first-year college students' expectations align with their first-year experience? *NASPA journal*, 42, 153-174.
- Tweede Fase Adviespunt (2005). *Zeven jaar Tweede Fase, een balans*. Evaluatie Tweede Fase. Den Haag.
- Vries, R. de & Velden, R. van der (2005). *Brug of kloof? De ervaringen van HAVO- en VWO-schoolverlaters over de aansluiting tussen VO en HO vóór en ná de invoering tweede fase VO*. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.
- Yorke, M. (1999). *Leaving early: undergraduate non-completion in higher education*. Londen: Falmer.
- Yorke, M. & Longden, B. (2004). *Retention and student success in higher education*. Berkshire: Society for Research into Higher Education Research & Open University Press.
- Yorke, M. & Longden, B. (2007). *The first-year experience in higher education in the UK*. Geraadpleegd op 25 februari 2009: http://www-new1.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/ourwork/research/FYE/web0573_the_first_year_experience.pdf.
- Warps, J. & Kerstens, J. (2005). *Eerstejaars HBO- en WO-studenten beoordelen de aansluiting met hun vooropleiding. Resultaten van de Instroommonitor t/m studiejaar 2003/2004*. Nijmegen: IOWO.